

БУКАЧ В. М.

МАРШАЛИ – УКРАЇНЦІ

(довідник)

УДК: 355.с (09)
ББК: 68.4(2).243
Б 90

Автор: Букач Валерій Михайлович, кандидат історичних
наук, приват-професор.

Друкується згідно рішення Вченої ради Південноукраїнського
національного педагогічного університету ім. К. Д. Ушинського
(протокол № 8 від 29 березня 2012 року).

Букач В. М.

Маршали – українці: довідник. – Одеса: ПНПУ, 2012. – 20 с.

Довідник призначається для викладачів вищих навчальних закладів
та вчителів загальноосвітніх шкіл, для студентів, курсантів військових
навчальних закладів, для широкого кола читачів.

(С) Південноукраїнський національний педагогічний університет
ім. К. Д. Ушинського (м. Одеса), 2012.

(С) Букач В. М., 2012.

Передмова

Минуло двадцять років, як не стало Союзу Радянських Соціалістичних республік – держави, яка самим фактом свого існування змінила хід світової історії. З кожним роком інтерес до історичного досвіду СРСР в політичній, економічній, соціальній, культурній сферах лише посилюється і не тільки серед дослідників – істориків, політологів, економістів чи політиків, а й серед пересічних громадян різного віку. Великий вплив на розвиток радянського суспільства мали Збройні Сили, які користувалися повагою не лише з боку держави, а і з боку населення. Бути воїном – захисником вважали почесним обов'язком як чоловіки, так і жінки. Військові професії користувалися чи малим попитом серед молоді. Зірцем для майбутніх офіцерів були звитяга героїв громадянської та Великої Вітчизняної війн, подвиги розвідників, талант видатних полководців. Велику кількість гідних генералів, адміралів, маршалів родів військ та Маршалів Радянського Союзу дав український народ.

Постановою Центрального Виконавчого Комітету і Ради Народних Комісарів Союзу РСР від 22 вересня 1935 року в Радянському Союзі було введено воїнське звання «Маршал Радянського Союзу». Всього це звання було присвоєно 41-му воєначальнику. Указом Президії Верховної Ради СРСР від 3 березня 1955 року було введено воїнське звання «Адмірал Флоту Радянського Союзу», яке було відповідним до Маршала Радянського Союзу. Всього це звання було присвоєно 3-м флотоводцям.

Серед 44-х вищих воєначальників семеро етнічних українців та п'ятеро уродженців українських міст і сіл. Один з них займав посаду Генерального секретаря ЦК КПРС, двоє працювали Головою Президії

дії Верховної Ради СРСР, п'ятеро були міністрами оборони СРСР, четверо – заступниками міністра оборони СРСР.

Цей довідник містить короткі біографії одинадцяти Маршалів Радянського Союзу та одного Адмірала Флоту Радянського Союзу.

КОРОТКІ БІОГРАФІЇ

БАТИЦЬКИЙ П. Ф.

Павло Федорович Батицький народився 27 червня 1910 року в Харкові. Українець. В Червоній Армії з 1924 року. В 1938 році закінчив Військову академію ім. М. В. Фрунзе, а у 1948 році – Військову академію Генерального штабу ЗС СРСР. Член КПРС з 1938 року.

В 1924 – 1941 роках – командир взводу, командир ескадрону, співробітник Генерального штабу РСЧА, начальник штабу бригади.

У роки Великої Вітчизняної війни був начальником штабу дивізії, командиром дивізії, командиром стрілецького корпусу.

В 1948 – 1965 роках – начальник штабу Московського району ППО, начальник головного штабу Військово-Повітряних Сил Радянської Армії, перший заступник командуючого військами Московського військового округу, командувач армією, командуючий військами Московського округу ППО. В 1965 – 1978 роках був першим заступником начальника Генерального штабу ЗС СРСР, Головнокомандувачем військами ППО країни – заступником міністра оборони СРСР. В 1978 – 1984 роках – генеральний інспектор міністерства оборони СРСР.

Воїнське звання Маршала Радянського Союзу присвоєно в 1968 році.

Обирався членом ЦК КПРС, депутатом Верховної Ради СРСР.

Герой Радянського Союзу (1965 р.). Нагороджений п'ятьма орденами Леніна, орденом Жовтневої революції, п'ятьма орденами Червоного прапора, орденом Кутузова I ступеня, орденом Суворова II ступеня, орденом Кутузова II ступеня, іншими орденами і медалями.

Помер 17 лютого 1984 року. Похований на Новодівочому кладовищі у Москві.

БРЕЖНЕВ Л. І.

Леонід Ілліч Брежнєв народився 19 грудня 1906 року в селищі Камінське Катеринославської губернії у сім'ї робочого. Росіянин. Член КПРС з 1931 року. В 1927 році закінчив Курський землевпорядкувальний технікум, в 1935 році – Каменський металургійний інститут.

В 1935 – 1936 роках служив у Червоній Армії. В 1939 – 1941 роках – секретар Дніпропетровського обкому КП(б)У.

У роки Великої Вітчизняної війни – заступник начальника політуправління Південного фронту, заступник начальника політуправління Чорноморської групи військ Північнокавказського військового округу, начальник політуправління 18-ї армії, начальник політуправління 4-го Українського фронту. Війну закінчив у званні генерал-майора.

В 1945 – 1946 роках – начальник політуправління Прикарпатського військового округу. В 1946 – 1950 роках – перший секретар Запорізького, Дніпропетровського обкомів КП(б)У, в 1950 – 1953 роках - перший секретар ЦК КП(б) Молдавії, секретар ЦК КПРС. В 1953 – 1954 роках начальник Головного політичного управління Військово - Морських Сил, заступник начальника Головного політичного управління Радянської Армії та Військово-Морського Флоту. В 1954 – 1956 роках – другий, перший секретар ЦК КП Казахстану. В 1956 – 1960 і в 1963 – 1964 роках – секретар ЦК КПРС, відповідав за оборонний комплекс країни.

В 1960 – 1964 роках і в 1977 – 1982 роках – Голова Президії Верховної Ради СРСР, в 1964 – 1982 роках – Перший, потім Генеральний секретар ЦК КПРС, голова Ради оборони СРСР.

Воїнське звання Маршала Радянського Союзу присвоєно в 1976 році.

Чотири рази Герой Радянського Союзу (1966 р., 1976 р., 1978 р., 1981 р.), Герой Соціалістичної Праці (1961 р.). Нагороджений восьма

орденами Леніна, двома орденами Жовтневої революції, двома орденами Червоного прапора, орденом Богдана Хмельницького I ступеня, орденом Вітчизняної війни I ступеня, іншими орденами і медалями.

Помер 10 листопада 1982 року. Похований на Червоній площі у Москві.

ВОРОШИЛОВ К. Є.

Климент Єфремович Ворошилов народився 4 лютого 1881 року в селі Верхнє Бахмутського повіту Катеринославської губернії в робітничій сім'ї. Росіянин. Закінчив сільську земську школу. Член Комуністичної партії з 1903 року. Активний учасник революційного руху в Росії. З березня 1917 року – голова Луганської ради і міської Думи. У листопаді 1917 року – комісар Петроградського Воєнно-революційного комітету.

В роки громадянської війни в Росії – керівник 1-го Луганського соціалістичного партизанського загону, командувач 5-ої Української армії, 10-ої армії, член Військової ради Північнокавказького військового округу, член реввійськради Південного фронту, командувач 14-ої армії, член реввійськради Першої кінної армії.

В 1921–1924 роках – член Південно-Східного бюро ЦК РКП(б), командуючий військами Північнокавказького військового округу. В 1924 році – командуючий військами Московського військового округу, член Реввійськради СРСР. З січня 1925 року – заступник наркома, з листопада 1925 року – народний комісар з військових та морських справ СРСР. В 1934 – 1940 роках – народний комісар оборони СРСР. З травня 1940 року до березня 1946 року – заступник Голови Ради народних комісарів СРСР.

В роки Великої Вітчизняної війни – член Державного комітету оборони й Ставки Верховного Головнокомандування, Головнокомандуючий військами Північно-Західного напрямку, командуючий військами Ленінградського фронту, керівник підготовки резерву Червоної Армії, Головнокомандувач партизанського руху, представник Ставки Верховного Головнокомандування на Ленінградському та Волховському фронтах, голова комісії з перемиріння, голова Союзної контрольної комісії в Угорщині.

В 1946–1953 роках – заступник Голови Ради Міністрів СРСР, з 1953 року до 1960 року – Голова Президії Верховної Ради СРСР, в 1960–1966 роках – член Президії Верховної Ради СРСР. Член ЦК РКП(б) – ВКП(б) – КПРС у 1921 – 1961, 1966 – 1969 роках, член Політбюро (Президії) ЦК ВКП(б) – КПРС с 1926 року до 1960 року.

Обирався членом ЦВК СРСР та депутатом Верховної Ради СРСР.

Воїнське звання Маршала Радянського Союзу присвоєно в 1935 році.

Двічі Герой Радянського Союзу (1956 р., 1968 р.), Герой Соціалістичної Праці (1960 р.). Нагороджений восьма орденами Леніна, шістьма орденами Червоного прапора, орденом Суворова I ступеня, іншими орденами та медалями, Почесною зброєю.

Помер 2 грудня 1969 року. Похований на Червоній площі у Москві.

ГОРШКОВ С. Г.

Сергій Георгійович Горшков народився 26 лютого 1910 року у місті Кам'янець-Подільській в сім'ї вчителя. Росіянин. В 1931 році закінчив Військово-морське училище ім. М. В. Фрунзе, в 1941 році – курси вдосконалення вищого начальницького складу при Військово-морській

академії. Член КПРС з 1942 року.

В 1931 – 1941 роках – штурман есмінця «Фрунзе» Чорноморського флоту, штурман мінного загороджувача «Томськ», командир сторожового корабля, командир есмінця Тихоокеанського флоту, командир 7-ої морської бригади бід час боїв біля озера Хасан, командир бригади міноносців, командир бригади крейсерів Чорноморського флоту.

В роки Великої Вітчизняної війни – командувач Азовської флотилії, командир Керченської та Новоросійської військово-морських баз, командувач Дунайської флотилії, командувач ескадри Чорноморського флоту.

В 1948 – 1951 роках – начальник штаба Чорноморського флоту, в 1951 – 1955 роках – командуючий Чорноморським флотом, в 1955 – 1956 роках – перший заступник Головнокомандуючого Військово-Морським Флотом СРСР. З січня 1956 року до грудня 1985 року – Головнокомандуючий Військово-Морським Флотом – заступник міністра оборони СРСР. У 1985 – 1988 роках – генеральний інспектор міністерства оборони СРСР. Був одним із засновників радянського ракетно-ядерного океанського флоту.

Воїнське звання Адмірала Флоту Радянського Союзу присвоєно в 1967 році.

Обирався членом ЦК КПРС, депутатом Верховної Ради СРСР.

Двічі Герой Радянського Союзу (1965 р., 1982 р.). Нагороджений сьома орденами Леніна, орденом Жовтневої революції, чотирма орденами Червоного прапора, орденом Ушакова I ступеня, орденом Кутузова II ступеня, орденом Ушакова II ступеня, орденом Вітчизняної війни I ступеня, орденом Червоної зірки, іншими орденами і медалями, Почесною зброєю. Лауреат Ленінської премії і Державної премії СРСР.

В 2006 році заснована відомча медаль міністерства оборони Ро-

сійської Федерації «Адмірал Горшков».

Помер 13 травня 1988 року. Похований на Новодівочому кладовищі в Москві.

ГРЕЧКО А. А.

Андрій Антонович Гречко народився 17 жовтня 1903 року в селі Голодаївка Таганрозького округу Донської області в селянській сім'ї. Українець. В 1919 році добровольцем вступив до Червоної Армії. В 1926 році закінчив Кавалерійську школу, в 1936 році – Військову академію ім. М. В. Фрунзе, в 1941 році – Академію Генерального штабу Червоної Армії.

З 1921 року до 1938 року пройшов шлях від командира взводу до начальника штаба дивізії.

В роки Великої Вітчизняної війни – командир 34-ої окремої кавалерійської дивізії, 5-го кавалерійського корпусу, командувач 12-ої, 47-ої, 18-ої, 56-ої, 1-ої гвардійської армій, заступник командуючого військами 1-го Українського фронту.

В 1945 – 1957 роках – командуючий військами Київського військового округу, Головнокомандуючий Групою радянських військ у Німеччині. В 1957 – 1967 роках – Головнокомандуючий Сухопутними військами, Головнокомандуючий об'єднаними збройними силами держав-учасниць Варшавського договору -перший заступник міністра оборони СРСР. З квітня 1967 року до квітня 1976 року був міністром оборони Радянського Союзу.

Воїнське звання Маршала Радянського Союзу присвоєно в 1955 році.

Обирався членом ЦК КПРС, членом Політбюро ЦК КПРС, депута-

том Верховної Ради СРСР.

Двічі Герой Радянського Союзу (1958 р., 1973 р.). Нагороджений шістьма орденами Леніна, трьома орденами Червоного прапора, двома орденами Суворова I ступеня, двома орденами Кутузова I ступеня, орденом Богдана Хмельницького I ступеня, орденом Суворова II ступеня, іншими орденами і медалями, Почесною зброєю.

Помер 26 квітня 1976 року. Похований на Червоній площі у Москві.

ЄРЬОМЕНКО А. І.

Андрій Іванович Єрьоменко народився 14 жовтня 1892 року в селі Марковка Харківської губернії в селянській сім'ї. Українець. В Червоній Армії з грудня 1918 року. В 1925 році закінчив Кавалерійські курси вдосконалення ком. складу РСЧА, в 1931 році – політичні курси при Військово-політичній академії, в 1935 році – Військову академію імені М. В. Фрунзе. Член КПРС з 1918 року.

З 1919 року до 1929 року пройшов шлях від командира взводу до командира полка. В 1931 – 1941 роках – помічник командира кавалерійської дивізії, командир дивізії, командир кавалерійського корпусу, командир механізованого корпусу, командуючий військами Північнокавказького військового округу, командувач 1-ої Червонопрапорної армії на Далекому Сході.

В роки Великої Вітчизняної війни – командувач 4-ої ударної, Окремої Приморської армії, командуючий військами Західного, Брянського, Південно-Східного, Сталінградського, Південного, Калінінського, 2-го Прибалтійського, 4-го Українського фронтів.

В 1945 – 1958 роках – командуючий військами Прикарпатського, Західносибірського, Північнокавказького військових округів. В 1958 –

1970 роках – генеральний інспектор міністерства оборони СРСР.

В серпні 1943 року присвоєно воїнське звання генерала армії. Воїнське звання Маршала Радянського Союзу присвоєно в 1955 році.

Обирався кандидатом у члени ЦК КПРС, депутатом Верховної Ради СРСР.

Герой Радянського Союзу (1944 р.). Нагороджений п'ятьма орденами Леніна, орденом Жовтневої революції, чотирма орденами Червоного прапора, трьома орденами Суворова I ступеня, орденом Кутузова I ступеня, іншими орденами і медалями, Почесною зброєю.

Помер 19 листопада 1970 року. Похований на Червоній площі в Москві.

КОШЕВОЙ П. К.

Петро Кирилович Кошевой народився 21 грудня 1904 року в місті Олександрія (нині Кіровоградської області) в робочій сім'ї. Українець. В Червону Армію вступив в 1920 році. В 1927 році закінчив Кавалерійську школу ім. С. М. Будьонного, в 1939 році – Військову академію ім. М. В. Фрунзе, в 1948 році – Вищі артилерійські курси при Вищій військової академії ім. К. Є. Ворошилова. Член КПРС з 1925 року.

В 1920 – 1940 роках – командир взводу, начальник полкової школи, начальник штабу полка, начальник штабу стрілецької дивізії.

В роки Великої Вітчизняної війни – командир стрілецької дивізії, командир стрілецького корпусу.

В 1946 – 1965 роках –командувач армії, перший заступник Головнокомандуючого Групою радянських військ у Німеччині, командуючий військами Сибірського та Київського військових округів. В 1965 – 1976 роках – Головнокомандуючий Групою радянських військ у Німеччині,

генеральний інспектор міністерства оборони СРСР.

Воїнське звання Маршала Радянського Союзу присвоєно в 1968 році.

Обирався кандидатом у члени ЦК КПРС, депутатом Верховної Ради СРСР.

Двічі Герой Радянського Союзу (1944 р., 1945 р.). Нагороджений п'ятьма орденами Леніна, орденом Жовтневої революції, трьома орденами Червоного прапора, орденом Богдана Хмельницького I ступеня, орденом Суворова II ступеня, двома орденами Кутузова II ступеня, іншими орденами та медалями.

Помер 30 серпня 1976 року. Похований на Новодівочому кладовищі у Москві.

КУЛИК Г. І.

Григорій Іванович Кулик народився 9 листопада 1890 року на хуторі Дудниково на Полтавщині у селянській сім'ї. Українець. Військову службу почав у 1912 році в царській армії. Учасник громадянської війни. В 1924 році закінчив Вищі артилерійські курси вищого комсоставу РСЧА, в 1930 – 1932 роках навчався в особовій групі Військової академії ім. М. В. Фрунзе. Член Комуністичної партії з 1917 року.

В 1918 – 1923 роках –начальник артилерії 5-ої Української та 10-ої армій, Харківський губернський військовий комісар, начальник артилерії у 14-ій армії, у Першій кінній армії, у Північнокавказькому військовому окрузі. З 1924 року до 1930 року – помічник начальника артилерії Червоної Армії, заступник голови військово – промислового комітету ВРНГ СРСР, начальник управління в Головному артилерійському управлінні РСЧА, командир Московської пролетарської дивізії.

З листопада 1932 року до серпня 1941 року – командир – комісар 3-го стрілецького корпусу, начальник артилерійського управління Червоної Армії, начальник Головного артилерійського управління РСЧА, заступник народного комісара оборони СРСР.

В роки Великої Вітчизняної війни – командувач 54-ої армії, уповноважений Ставки Верховного Головнокомандування на Керченському півострові, командувач 24-ої армії, другий заступник начальника Головного управління формування й укомплектування військ РСЧА.

В 1945 – 1946 роках – заступник командуючого військами Приволзького військового округу. В 1947 року його було заарештовано.

Воїнське звання Маршала Радянського Союзу присвоєно в 1940 році.

Обирався членом ЦК ВКП(б).

Герой Радянського Союзу (1940 р.). Нагороджений чотирма орденами Леніна, чотирма орденами Червоного прапора, медалями.

На підставі Постанови Державного Комітету Оборони СРСР від 6 лютого 1942 року засуджений 16 лютого 1942 року Верховним Судом СРСР. Указом Президії Верховної Ради СРСР від 19 лютого 1942 року був позбавлений воїнського звання Маршала Радянського Союзу, звання Героя Радянського Союзу, орденів та медалей. Понижений у воїнському званні до генерал-майора. Постановою Пленуму ЦК ВКП(б) від 24 лютого 1942 року виключений зі складу ЦК ВКП(б).

Розстріляний 24 серпня 1950 року. Похований у місті Куйбишеві (нині Самарі).

Реабілітований в 1957 році. Указом Президії Верховної Ради СРСР від 28 вересня 1957 року відновлений посмертно у воїнському званні Маршала Радянського Союзу та у правах на державні нагороди.

МАЛИНОВСЬКИЙ Р. Я.

Родіон Якович Малиновський народився 23 листопада 1898 року в місті Одесі в сім'ї кухарки. Українець. В царську армію пішов служити в 1914 році. В Червоній Армії з листопада 1919 року. В 1920 році закінчив школу з підготовки молодшого комсоставу, в 1930 році – Військову академію ім. М. В. Фрунзе. Член КПРС з 1926 року.

В 1919 – 1927 роках – начальник кулеметної команди, помічник командира батальйону, командир батальйону. В 1930 – 1941 роках – начальник штабу кавалерійського полка, працівник штабу округу, начальник штабу кавалерійського корпусу, старший викладач Військової академії ім. М. В. Фрунзе.

В роки Великої Вітчизняної війни – командир 48-го стрілецького корпусу, командувач 6-ої, 66-ої, 2-ої гвардійської армій, заступник командуючого військами Воронежського фронту, командуючий військами Південного та 2-го Українського фронтів.

В 1945 – 1957 роках – командуючий військами Забайкальського військового округу, Головнокомандуючий військами Далекого Сходу, командуючий військами Далекосхідного військового округу, Головнокомандуючий Сухопутними військами та перший заступник міністра оборони СРСР. З жовтня 1957 року до березня 1967 року був міністром оборони Радянського Союзу.

Воїнське звання Маршала Радянського Союзу присвоєно в 1944 році.

Обирався членом ЦК КПРС, депутатом Верховної Ради СРСР.

Двічі Герой Радянського Союзу (1945 р., 1958 р.). Нагороджений п'ятьма орденами Леніна, орденом «Перемога», трьома орденами Червоного прапора, двома орденами Суворова I ступеня, орденом Кутузова I ступеня, іншими орденами та медалями.

Помер 31 березня 1967 року. Похований на Червоній площі в Москві.

МОСКАЛЕНКО К. С.

Кирило Семенович Москаленко народився 11 травня 1902 року в селі Гришино Бахмутського повіту Катеринославської губернії у селянській сім'ї. Українець. В Червоній Армії з 1920 року. В 1922 році закінчив українську Об'єднану школу червоних командирів, в 1928 році - Артилерійські курси вдосконалення командного складу Червоної Армії, в 1939 році – Курси вдосконалення вищого командного складу при Артилерійській академії ім. Ф. Е. Дзержинського. Член КПРС з 1926 року.

В 1920 – 1941 роках – командир артилерійського взводу, батареї, дивізіону, полка, начальник артилерії бригади, дивізії, корпусу.

В роки Великої Вітчизняної війни – командир 1-ої артилерійської моторизованої протитанкової бригади, командир стрілецького корпусу, командир кавалерійського корпусу, командувач 38-ої, 1-ої танкової, 40-ої, 1-ої гвардійської окремої армії.

В 1945 – 1985 роках – командувач 38-ої армії, командуючий військами Московського району ППО та Московського військового округу, Головнокомандуючий Ракетними військами – заступник міністра оборони СРСР, генеральний інспектор міністерства оборони СРСР.

Воїнське звання Маршала Радянського Союзу присвоєно в 1955 році.

Обирався членом ЦК КПРС, депутатом Верховної Ради СРСР.

Двічі Герой Радянського Союзу (1943 р., 1978 р.), Герой Чехословацької Соціалістичної республіки (1969 р.). Нагороджений сьома орденами Леніна, орденом Жовтневої революції, п'ятьма орденами Чер-

воного прапора, двома орденами Суворова I ступеня, двома орденами Кутузова I ступеня, орденом Богдана Хмельницького I ступеня, орденом Вітчизняної війни I ступеня, іншими орденами та медалями, Почесною зброєю.

Помер 17 червня 1985 року. Похований на Новодівочому кладовищі в Москві.

СОКОЛОВ С. Л.

Сергій Леонідович Соколов народився 1 липня 1911 року в місті Євпаторія (Крим) в сім'ї службовця. Росіянин. В 1934 році закінчив Горьківське танкове училище, в 1947 році – Військову академію бронетанкових та механізованих військ, в 1951 році – Військову академію Генерального штабу ЗС СРСР. Член КПРС з 1937 року.

В 1934 – 1941 роках командував взводом, ротою, батальйоном.

В роки Великої Вітчизняної війни – начальник штабу танкового полка, начальник штабу автобронетанкового управління, командуючий бронетанковими та механізованими військами на Карельському фронті.

В 1947 – 1967 роках – командир танкового полка, начальник штабу танкової дивізії, командир дивізії, начальник штабу армії, командувач армії, начальник штабу Московського військового округу, перший заступник командуючого і командувач військами Ленінградського військового округу. В 1967 – 1984 роках – перший заступник міністра оборони СРСР. В 1984 – 1987 роках був міністром оборони СРСР. В 1987 - 1991 роках – генеральний інспектор міністерства оборони СРСР, а з 1992 року – радник при міністерстві оборони Російської Федерації.

Воїнське звання Маршала Радянського Союзу присвоєно в 1978

році.

Обирався членом ЦК КПРС, кандидатом у члени Політбюро ЦК КПРС, депутатом Верховної Ради Союзу РСР.

Герой Радянського Союзу (1980 р.). Нагороджений трьома орденами Леніна, двома орденами Червоного прапора, орденом Суворова I ступеня, двома орденами Червоної зірки, орденом Вітчизняної війни I ступеня, іншими орденами та медалями. У зв'язку з дев'яносторіччям від дня народження у липні 2001 року нагороджений російським орденом «За заслуги перед Вітчизною» II ступеня та Почесною зброєю, в у липні 2011 року у зв'язку із століттям нагороджений орденом Пошани.

ТИМОШЕНКО С. К.

Семен Костянтинович Тимошенко народився 18 лютого 1895 року в селі Фурманка (нині Одеської області). Росіянин. В 1915 – 1917 роках служив у царській армії. В Червоній Армії з 1918 року. В 1924 році закінчив дивізіонну партійну школу, в 1927 році – Вищі академічні курси при Військової академії ім. М. В. Фрунзе, в 1930 році – Курси єдиноначальників при Військово-політичній академії. Член КПРС з 1919 року.

В 1918 – 1933 роках – командир кулеметної команди, командир полка, командир бригади, командир кавалерійської дивізії, командир кавалерійського корпусу. В 1933 – 1940 роках – заступник командуючого військами Білоруського та Київського військових округів, командуючий військами Північнокавказького, Харківського, Київського особового військових округів. З травня 1940 року до липня 1941 року був народним комісаром оборони СРСР.

В роки Великої Вітчизняної війни – заступник наркома оборони СРСР, Головнокомандуючий Західним напрямом, командуючий війсь-

ками Західного фронту, Головнокомандуючий Південно-Західним напрямом, командуючий військами Південно-Західного, Північно-Західного фронтів, представник Ставки Верховного Головнокомандування на декількох фронтах.

В 1945 – 1970 роках – командуючий військами Барановичеського, Південноуральського, Білоруського військових округів, генеральний інспектор міністерства оборони СРСР.

Воїнське звання Маршала Радянського Союзу присвоєно в 1940 році.

Обирався членом ЦК ВКП(б), депутатом і членом Президії Верховної Ради Союзу РСР.

Двічі Герой Радянського Союзу (1940 р., 1965 р.). Нагороджений п'ятьма орденами Леніна, орденом Жовтневої революції, орденом «Перемога», п'ятьма орденами Червоного прапора, трьома орденами Суворова I ступеня, іншими орденами та медалями. Двічі нагороджений Почесною зброєю.

Помер 31 березня 1970 року. Похований на Червоній площі в Москві.

Використані джерела та література

1. Абрамов А. С. У Кремлёвской стены. – 6-е изд., доп. – М., 1984. – 386 с.
2. Большая Советская энциклопедия. – 3-е изд. – Т. 1 – 30. – М., 1969 – 1978.
3. Дело маршала Г. И. Кулика. // Известия ЦК КПСС. – 1991. – № 8. – С. 197 – 221.
4. Маршалы Советского Союза. // Известия ЦК КПСС. – 1991. – № 8. – С. 147 – 148.
5. Маршалы Советского Союза. Личные дела рассказывают. – М., 1996. – 96 с.
6. Украинский Советский Энциклопедический Словарь: в 3-х т. – К., 1988 – 1989.
7. Украинская Советская Энциклопедия: В 12-ти т., 13-ти кн. – К., 1978 – 1985.

Словник

1. **Верховна Рада** – парламент СРСР в 1937 – 1991 роках.
2. **ВКП(б)** – Всесоюзна Комуністична партія (більшовиків).
3. **ВМФ** – Військово – Морський Флот.
4. **ВРНГ** – Вища рада народного господарства.
5. **ЗС** – Збройні Сили.
6. **Комсостав** – командний состав.
7. **КП(б)У** – Комуністична партія (більшовиків) України.
8. **КПРС** – Комуністична партія Радянського Союзу.
9. **Нарком** – народний комісар (з 1946 р. – міністр).
10. **Наркомат** – народний комісаріат (з 1946 р. – міністерство).
11. **Начсостав** – начальницький состав.
12. **Обком** – обласний комітет.
13. **Політбюро** – політичне бюро.
14. **Політвідділ** – політичний відділ.
15. **ППО** – протиповітряна оборона.
16. **Реввійськрада** – революційна військова рада.
17. **РКП(б)** – Російська Комуністична партія (більшовиків).
18. **РСЧА** – Робоче-Селянська Червона Армія.
19. **Рада Народних Комісарів** – Радянський уряд
(з 1946 р. – Рада міністрів).
20. **СРСР** – Союз Радянських Соціалістичних республік
(Радянський Союз).
21. **ЦВК СРСР** – Центральний Виконавчий Комітет СРСР
(Радянський парламент в 1922 – 1937 роках).
22. **ЦК** – Центральний комітет.

Зміст

1. Передмова.....	1
2. Короткі біографії.....	3 – 17
3. Використані джерела і література.....	18
4. Словник.....	19

БУКАЧ
Валерий Михайлович
МАРШАЛЫ – УКРАИНЦЫ
(справочник)

На украинском языке.

Технічний редактор – Юськов О.
Коректор – Тимофеева Н.
Підписано до друку 30.03.2012
Ум. друк. арк. – 1.0
Тираж 100 прим.